

ADVIES Nr. 2.142

Zitting van maandag 30 september 2019

Opheffing van de onderwerping aan de sociale zekerheid van de overeenkomsten voor beroepsomscholing en overeenkomsten voor beroepsopleiding - Impact op stagiairs met een handicap

x   x   x

3.045

ADVIES Nr. 2.142

Onderwerp: Opheffing van de onderwerping aan de sociale zekerheid van de overeenkomsten voor beroepsomscholing en overeenkomsten voor beroepsopleiding - Impact op stagiairs met een handicap

---

Naar aanleiding van zijn advies nr. 2.116 van 29 januari 2019 heeft de Nationale Arbeidsraad zich andermaal gebogen over de problematiek van de opheffing van de onderwerping aan de sociale zekerheid van de overeenkomsten voor beroepsomscholing en de overeenkomsten voor beroepsopleiding, ingevoerd door het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

De Raad heeft in dat advies geconstateerd dat het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 gevolgen met zich meebracht voor stagiairs met een handicap. Op grond van die constatering heeft hij zich uitgesproken voor een herziening van dat koninklijk besluit.

Naar aanleiding daarvan werd contact opgenomen met de beleidscel van de minister van Sociale Zaken, mevrouw M. De Block, om oplossingen te zoeken voor de stagiairs met een handicap die getroffen worden door de aanneming van dat koninklijk besluit.

De commissie Sociale Zekerheid werd belast met de bespreking van dat dossier.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 30 september 2019 het volgende advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

Naar aanleiding van zijn advies nr. 2.116 van 29 januari 2019 heeft de Raad zich opnieuw gebogen over het dossier van de opheffing van de onderwerping aan de sociale zekerheid van de overeenkomsten voor beroepsomscholing en de overeenkomsten voor beroepsopleiding, ingevoerd door het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

De Raad heeft in dat advies geconstateerd dat het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 negatieve gevolgen met zich meebracht voor stagiairs met een handicap. Op grond van die constatering heeft hij zich uitgesproken voor een herziening van dat koninklijk besluit. In datzelfde advies heeft hij de regering gevraagd snel de noodzakelijke maatregelen te nemen om terug te keren naar de situatie vóór de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 15 oktober 2017, waarin werd bepaald dat die overeenkomsten aan de sociale zekerheid onderworpen waren.

Naar aanleiding van dat advies nr. 2.116 heeft de minister van Sociale Zaken, mevrouw M. De Block, laten weten dat de regering, om verschillende redenen, met name wegens de politieke context dat de regering momenteel in lopende zaken is, dat advies niet kon uitvoeren. De minister van Sociale Zaken heeft echter laten weten open te staan voor andere toepasbare voorstellen die niet in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel noch met de regels over de verdeling van de bevoegdheden tussen de federale overheid en de deelstaten.

Aangezien de minister herhaaldelijk werd geïnterpelleerd door de actoren die op het niveau van de Gewesten betrokken zijn, had ze blijkbaar eind 2018 al een ontwerp van herstel-koninklijk besluit voorbereid om iets te doen aan de ingewikkelde situatie waarin personen met een handicap die werden aangeworven op grond van overeenkomsten voor stage of voor beroepsopleiding, zich bevonden toen het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 in werking trad. Door de val van de regering kon dat besluit echter niet goedgekeurd worden.

Ondanks de huidige politieke context werd die tekst op verzoek van de Raad toch aan hem bezorgd.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. Algemene beschouwingen

De Raad constateert dat de kwestie van de afschaffing van de onderwerping aan de sociale zekerheid van de overeenkomsten voor beroepsopleiding, al voor problemen zorgde toen de tewerkstelling van personen met een handicap uitsluitend door de federale overheid geregeld werd. De zaken werden er nóg ingewikkelder op toen dat bevoegdheidsdomein geregionaliseerd werd. In elke deelstaat werden immers stage- en opleidingsformules met verschillende statuten opgezet die een invloed hebben op de onderwerping aan de sociale zekerheid.

Voor een beter zicht op dat gediversifieerde landschap en om het beter te begrijpen, heeft de Raad derhalve een overzicht gevraagd van de verschillende stage- en opleidingsregelingen, die voor personen met een handicap bestaan, met inbegrip van de overeenkomsten voor stage en opleiding, die specifiek worden geraakt door de bij het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 ingevoerde afschaffing van de onderwerping aan de sociale zekerheid.

Daarom heeft de Raad een hoorzitting georganiseerd van de verschillende actoren die bevoegd zijn voor de follow-up en de begeleiding van personen met een handicap, met name het "Agence pour une Vie de Qualité" (AViQ) in het Waalse Gewest, de "Dienststelle für Selbstbestimmtes Leben" (DSL) in de Duitstalige Gemeenschap, de "Service Personne Handicapée Autonomie Recherchée" (PHARE) in het Brusselse gewest, de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en Syntra Vlaanderen in het Vlaamse en het Brusselse Gewest; de Raad bedankt hen hartelijk voor de toelichtingen die ze verstrekten.

Uit die hoorzittingen die de Raad in het kader van zijn onderzoek heeft gehouden, komen verschillende elementen naar voren:

1. Voordat het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 in werking trad, en ondanks de interpretatieverschillen betreffende de toepassing van de federale regelgeving inzake onderwerping aan de sociale zekerheid, waren personen met een handicap aangeworven op grond van bepaalde stageovereenkomsten of overeenkomsten voor beroepsopleiding in het Waalse Gewest (CAP's of CBO's), het Brusselse Gewest (Franstalige kant) of de Duitstalige Gemeenschap (OIB's = Opleiding in een Bedrijf), onderworpen aan de sociale zekerheid. Op grond daarvan konden ze in de verschillende socialezekerheidstakken rechten opbouwen, los van het feit of ze voor het overige al dan niet een socialezekerheidsstatuut hadden op basis van de betaling van bijdragen.

Vanaf het moment dat het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 in werking trad, konden de personen aangeworven op grond van die stage- of opleidingsovereenkomsten, niet langer aan de sociale zekerheid onderworpen worden; dat zorgde ervoor dat personen die op het ogenblik dat dat koninklijk besluit op 1 oktober 2017 in werking trad, nog steeds aangeworven waren op grond van een dergelijke stage- of opleidingsovereenkomst, zich dus in een lastig parket bevonden. De op die manier gecreëerde situatie heeft het beschermingsniveau van die personen tijdens en aan het einde van hun overeenkomsten steeds meer afgekalfd wat des te zorgwekkender is omdat heel wat werknemers die tot die doelgroepen behoren, heel wat moeilijkheden hebben om vanwege hun handicap een job op de arbeidsmarkt te vinden.

2. De stage- en opleidingsovereenkomsten belopen maximaal 3 jaar.
3. Het aantal personen met zulke overeenkomsten is vrij beperkt. In 2017 ging het om een veertigtal personen in de Duitstalige Gemeenschap, waarvan de helft totaal niet voor sociale risico's werd gedekt. In het Waalse Gewest hebben ongeveer 1.500 personen dergelijke overeenkomsten (750 personen zijn aangeworven op grond van een overeenkomst voor beroepsomscholing en 750 personen op grond van een overeenkomst in een centrum voor opleiding en aangepaste socioprofessionele inschakeling). Ten slotte werden er in het Brusselse Gewest, Franstalige kant, ongeveer 160 personen aangeworven op grond van een overeenkomst voor beroepsomscholing. Voor 2018 en 2019 gaat het om een gelijkaardig aantal.

B. Standpunt van de Raad

De Nationale Arbeidsraad heeft de tekst van het voorgelegde ontwerp van herstelkoninklijk besluit zorgvuldig onderzocht. Dat moet ervoor zorgen dat de overeenkomsten voor beroepsomscholing en beroepsopleiding die werden gesloten vooraleer het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 in werking trad, met terugwerkende kracht weer aan de sociale zekerheid onderworpen zouden zijn.

Hij gaat akkoord met het doel dat in dat ontwerp wordt nagestreefd, namelijk het terugdraaien van een situatie van rechten en verplichtingen die voortvloeit uit het sluiten van overeenkomsten vooraleer het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 in werking trad en die strekt totdat die overeenkomsten aflopen.

Bijgevolg meent de Raad dat het sluiten van zo'n stage- of opleidingsovereenkomst verwachtingen heeft geschapen voor de opbouw van rechten voor de partijen, in het bijzonder voor personen met een handicap die op de arbeidsmarkt vaak bijzonder kwetsbaar zijn en op basis van een dergelijke overeenkomst werden aangeworven.

De Raad staat des te meer achter het in het ontwerp van koninklijk besluit bepaalde herstel omdat uit de hoorzittingen blijkt dat het aantal stagairs dat voor een maatregel met retroactieve regularisering in aanmerking komt, relatief beperkt is.

De Raad formuleert echter een opmerking over dat ontwerp van koninklijk besluit.

Op basis van de hoorzittingen die hij in het raam van zijn onderzoek heeft gehouden, heeft de Raad de complexiteit van de regelingen voor de integratie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt, en de samenhang ervan kunnen peilen. Vaak wordt een persoon met een handicap niet slechts gedekt door één enkele stage- of opleidingsovereenkomst na afloop waarvan hij een job op de arbeidsmarkt vindt, maar door verschillende opeenvolgende stage- opleidings/oriëntatie-overeenkomsten met hetzelfde voorwerp en/of dezelfde doelstelling.

De Raad pleit er dan ook voor dat de regering in haar ontwerp van koninklijk besluit rekening houdt met die specificiteit en het daaraan aanpast. Die retroactieve onderwerping zou dan ook betrekking moeten hebben op de verlengingen van die overeenkomsten, zelfs wanneer die werden gesloten nadat het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 in werking trad.

In het licht daarvan pleit de Raad er ook voor dat dit advies onmiddellijk wordt uitgevoerd. Uit de hoorzittingen blijkt immers dat die overeenkomsten voor een maximale duur van 3 jaar gesloten worden en dat alle overeenkomsten weldra aflopen waardoor het ingewikkelder wordt om de rechten van die werknemers te herstellen.

Ten slotte vindt de Raad dat het ontwerp van koninklijk besluit maar gedeeltelijk tegemoetkomt aan zijn advies nr. 2.116 van 29 januari 2019 dat de situatie wou regelen van álle personen met een handicap die op grond van zulke stage- en opleidingsovereenkomsten in dienst werden genomen, en niet enkel de situatie met terugwerkende kracht wou regulariseren voor een klein aantal personen die werden aangeworven op grond van dat soort overeenkomsten op het ogenblik dat het koninklijk besluit van 15 oktober 2017 in werking trad.

Hij herinnert eraan dat hij in dat advies had gevraagd dat op termijn een globale oplossing wordt gezocht opdat die bijzonder kwetsbare groepen die het zeer moeilijk hebben om een job op de arbeidsmarkt te vinden of die te houden, in de toekomst toegang tot voldoende sociale bescherming zouden krijgen; daarom moet hun situatie zorgvuldig besproken worden teneinde duidelijk zicht op hun socialezekerheidsrechten te hebben.
